

Στις 3 Ιουνίου του 1953, στα δεκαεννιά μου, σαλπάρισα από το λιμάνι του Μπουένος Άιρες με προορισμό την Ευρώπη. Είχα ένα εισιτήριο τρίτης θέσης για το Μόντε Ουρμπάσα, ένα ποστάλι ναυτολογημένο στο Μπιλμπάο. Όμως, έντεκα μίλια έξω από το Μπουένος Άιρες, προτού ακόμα βγούμε στον ωκεανό, συγκρουστήκαμε μ' ένα δανέζικο πετρελαιοφόρο που έμπαινε στο κανάλι. Υπήρξε ένας νεκρός, μερικοί τραυματίες και αρκετές λιποθυμίες. Το πλοίο μας έπαθε μία ρωγμή στο σκαρί του ίσαμε δεκαπέντε μέτρα. Οι Βάσκοι ναυτικοί έδειξαν μεγάλη γενναιότητα και κατάφεραν να σβήσουν εγκαίρως την πυρκαγιά που ξέσπασε εξαιτίας της τριβής των μετάλλων κατά τη σύγκρουση. Επιστρέψαμε στο Μπουένος Άιρες και παρουσιάστηκα στη ναυτιλιακή εταιρεία ως ένας από τους επιζήσαντες του Μόντε Ουρμπάσα. Το συμβάν μου χρησίμευσε για να μ' ερωτευτεί μια καλόβολη χοντρούλα, υπάλληλος της εταιρείας. Λες και μόλις είχα ξεμπαρκάρει από το ναυάγιο του Τιτανικού, ανυπομονούσα να περηφανευτώ για την περιπέτεια μου. Διηγήθηκα το επεισόδιο σ' όλους μου τους φίλους στο Μπουένος Άιρες. Μέχρι συνέντευξη έδωσα στο Ράδιο Μπελγράνο. Βέβαια, η εκδοχή μου για το συμβάν είχε αρκετή δόση λογοτεχνίας. Έκανα τις φωτιές στην πλώρη να υψώνονται σε πολλά μέτρα ύψος. Μια-δυο κραυγές που ακούστηκαν τη στιγμή της σύγκρουσης, τις παρουσίαζα σαν υστερική ομαδική παράκρουση. Ένας φουκαράς Ισπανός που δεν εννοούσε να αποχωριστεί τη βαλίτσα του, μου ενέπνευσε μια σκηνή δεκάδων επιβατών που τάχα έτρεχαν αλλόφρονες να βρουν τα μπαούλα τους. Δεν είχα συνειδητοποιήσει πόσο είχαμε κινδυνέψει στ' αλήθεια. Ήμουν αδινός κολυμβητής και οι ακτές φαινότουσαν κοντά, ίσως γι' αυτό δεν φοβήθηκα τόσο πολύ. Τη μεγάλη λαχτάρα την έπαθα δύο μέρες αργότερα, όταν η χοντρούλα μου ψιθύρισε μερικές από τις κουβέντες που κυκλοφορούσαν υπογείως, sotto voce, στα γραφεία της εταιρείας. Οι πληροφορίες είχαν διαρρεύσει από τους εκτιμητές των Λόνιντ. Διαπίστωσαν οι εμπειρογνώμονες πως η φωτιά στο δανέζικο πλοίο έφτασε μέχρι τις δεξαμενές, ευτυχώς που ήταν άδειες την στιγμή της σύγκρουσης. Αν ήταν γεμάτες με πετρέλαιο, κανένας δεν θα είχε επιζήσει. Παρ' όλα αυτά, εγώ είχα τα κέφια μου. Έβρισκα πολύ συναρπαστικό το ότι στο πρώτο μου θαλασσινό ταξίδι, συνέβη κάτι τόσο δραματικό. Να μια καλή ιδέα, να ζεις για να διηγήσαι. Εκείνη την εποχή δεν το είχα ακόμα υιοθετήσει ως σύνθημα, όμως το είχα μέσα μου, χωρίς να το ξέρω. Μολονότι είχα βρει πολλές και διάφορες προφάσεις, ο αληθινός στόχος του ταξιδιού μου ήταν να ξεφύγω από την ανία, να ζήσω τον κίνδυνο, να με βρουν τα γηρατειά σε δράση. Φιλοδοξούσα να γίνω ένας παππούς με την μνήμη του γεμάτη γεγονότα, θαμπά έβλεπα την προοπτική να κάτσω μια μέρα να τα αραδιάσω στο χαρτί. Στις 6 Ιουνίου μας φόρτωσαν στο Σαρλ Τελιέ, ένα υπερωκεάνιο με γαλλική σημαία και προορισμό τη Χάβρη. Ενδιάμεσοι σταθμοί μας η Λισαβόνα και το Βίγο. Επιβιβάστηκα στο πλοίο από τους τελευταίους, μόλις δύο ώρες προτού σαλπάρει. Οι περισσότεροι επιβάτες είχαν αρχίσει να τακτοποιούνται στις καμπίνες τους από το μεσημέρι. Το σούρουπο, ο κόσμος έκανε βόλτες στο κατάστρωμα ή συνωστιζόταν στα σκαλοπάτια και στους διαδρόμους της τρίτης θέσης. Οι αξιωματικοί του πληρώματος διέκοψαν απότομα τους χαρούμενους ή δακρύβρεχτους αποχαιρετισμούς και κακόκεφοι έδιωξαν τους επισκέπτες από το πλοίο. Στην καμπίνα μου είχαν ήδη εγκατασταθεί τρεις νεαροί ταξιδιώτες. Μετά τις συστάσεις, έμαθα πως είχαν πάρει πρόσφατα το πτυχίο τους από το Πανεπιστήμιο του Μπουένος Άιρες, από διάφορες σχολές των Ανθρωπιστικών επιστημών. Μαζί με άλλους δώδεκα συναδέλφους τους, πήγαιναν να κάνουν καλοκαιρινά μαθήματα στη Μαδρίτη. Μισή ώρα αργότερα, ένας από την ομάδα των φοιτητών, ας τον ονομάσουμε Ενρίκε, ήρθε και με βρήκε να στέκομαι με τους αγκώνες ακουμπισμένους στην κουπαστή. Έκανε διαβολεμένο κρύο εκείνο τον χειμώνα. Νοσταλγούσα τη χοντρούλα μου. Το ζεστό κορμί της ήταν θείο δώρο τις παγερές νύχτες. Σκεφτόμουν τι κρύο είχα να περάσω την πρώτη μου νύχτα στην ανοιχτή θάλασσα, μέσα σε τέσσερις τοίχους από σίδερο βαμμένο

πράσινο. Μοιραζόμουν την καμπίνα με τους άλλους τρεις και συνεπώς ήταν αδύνατο να ελπίζω στη συντροφιά καμιάς άλλης περιστασιακής παχουλής της τρίτης θέσης, που θα ήταν ίσως διατεθειμένη να ζεστάνει το κρεβάτι μου. Τη στιγμή εκείνη, ένας χείμαρρος από μαύρες μπούκλες που χύνονταν πάνω σε μια γούνα ερμίνα, μου 'κόψε τα όνειρα για παχουλές. Από το βάδισμα της κατάλαβα πως ήταν νέα γυναίκα. Δεν μπορούσα να δω το πρόσωπο της, γιατί κοιτούσε προς τη μεριά μιας άλλης κοπέλας και κουβέντιαζε μαζί της. Ήξερα όμως ότι ήταν όμορφη. Με τέτοιο περπάτημα δεν γινόταν διαφορετικά. Πράγματι, κάτω από το παλτό μπορούσες να διακρίνεις απίθανες γάμπες, που έκλεβαν την παράσταση με το σφρίγος τους. Οι φτέρνες της πάλλονταν σε κάθε της πάτημα, σαν να ψηλαφούσαν ένα ολισθηρό έδαφος. Το γνώριζα αυτό το βάδισμα, είναι χαρακτηριστικό των γυναικών της Ουρουγουάης. Η κίνηση ξεκινά από τη μέση και μ' ένα διπλό λίκνισμα των γοφών, καταλήγει στη γάμπα και τ' ακροδάχτυλα. Την άλλη γυναίκα την έβλεπα σαν μια σκιά, μια γκρίζα φιγούρα πάνω στους κόκκινους τοίχους της αποβάθρας. Η οπτασία με απέσπασε από την κουβέντα με τον Ενρίκε. Θα είχε πάει να χαιρετίσει κάποιον επιβάτη της πρώτης θέσης, γι' αυτό και το παλτό... Όταν η κοπέλα έφτασε στη σκάλα, εγώ την έβλεπα ακόμη από πίσω. Στάθηκε όμως, κάπου σαράντα μέτρα από μένα, και τότε την είδα προφίλ. Το πρόσωπο της είχε αρμονικά χαρακτηριστικά και η μύτη της ήταν μικρή. Το δέρμα της ήταν σκούρο μελαχρινό. Όταν είδα να βγάζει από την τσέπη μια μακρόστενη κόκκινη κάρτα, ίδια μ' αυτή που μου είχαν δώσει κι εμένα για την τρίτη θέση (της πρώτης ήταν μπλε), μ' έπιασε τρόμος. Ακόμα και σήμερα, νιώθω κάποια ταραχή όταν βρίσκομαι κοντά σε όμορφες γυναίκες. Μ' αναστατώνουν. Όμως, στα πρώτα βήματα της νιότης μου, εξαιτίας του τότε κώδικα συμπεριφοράς, οι όμορφες γυναίκες μ' έβαζαν μπρος σ' ένα τραγικό δίλημμα. Έπρεπε ή να στήσω αμέσως τα κανόνια μου νιώθοντας αληθινό τρόπο μπροστά στην ενδεχόμενη αποτυχία, ή να μην αποτολμήσω τίποτα και μετά να σιχαίνομαι το δειλό εαυτό μου. Εφόσον αυτό το αριστουργηματικό δείγμα του θηλυκού γένους θα μοιραζόταν μαζί μου τον περιορισμένο χώρο του καταστρώματος ενός πλοίου για δύο περίπου εβδομάδες, δεν ήταν δυνατόν να αποφύγω το δίλημμα. Δεν υπήρχε οδός διαφυγής. Με κυριέψε ο φόβος. Μου έκανε τόση εντύπωση η μορφή της, που πίστεψα πως θα ήταν απλησίαστη, θυμάμαι πως επιθυμούσα κρυφά να έχει ένα φίλο, αρραβωνιαστικό ή σύζυγο, κάποιον άλλον τέλος πάντων που να τη συνοδεύει στο πλοίο, για να δικαιολογήσω την παθητική στάση μου, χωρίς ντροπή. Προτού ν' ανέβει την σκάλα, την είδα να βγάζει το παλτό. Ήταν καλλίγραμμη, με υπέροχες καμπύλες. Μανούλα μου! Αντί να πιάσει το παλτό από τους γιακάδες και να το τραβήξει προς τα πίσω, σήκωσε τον ένα ώμο ώσπου ν' αγγίξει το μάγουλο της κι ελευθέρωσε το χέρι από την μεριά αυτή. Έπειτα γλίστρησε το άλλο της χέρι, με μια αργή κι αισθησιακή κίνηση, σαν να χαϊδεύε το στήθος της, σαν ν' άγγιζε με την παλάμη της το δέρμα της. Τέλος, έδωσε το παλτό στη συνοδό της, λυγίζοντας τον καρπό. Οι δύο γυναίκες αποχαιρετίστηκαν ακουμπώντας τα μαγουλά τους, χωρίς ιδιαίτερη συγκίνηση. Συνήθεια της εποχής εκείνης. Όταν τέντωσε το λαιμό για να φιλήσει την άλλη, έστρεψε το κεφάλι της. Τότε ήρθε στα μάτια μου η ακτινοβολία, το μαγνητικό σήμα με το μήνυμα: «Έλα, πάρε με, είμαι έτοιμη». Το μήνυμα που εκπέμπει το θηλυκό και τ' αρσενικά ζώα το αντιλαμβάνονται με την οσμή. Καμία γυναίκα, ούτε πρωτότερα ούτε αργότερα, δεν με μαγνήτισε από σαράντα μέτρα απόσταση, σαν να ήμουν σκυλί του δρόμου. Ποια να ήταν εκείνη η καλλονή που ερέθιζε τ' αντανάκλαστικά του ανδρικού μου κώδικα τιμής, που ξυπνούσε μέσα μου μια ζωώδη ανάγκη με τόσο καταναγκαστικό τρόπο; Πώς ήταν δυνατό να νιώθω τόσο αναστατωμένος ελάχιστα λεπτά αφότου την πρωταντίκρυσα; Φορούσε ένα μακρύ, κρεμ φουστάνι με φαρδιά, πλισέ κατάληξη και υφασμάτινη ζώνη σαν των καλογέρων. Ενώ ανέβαινε με μικρά βηματάκια για να ισορροπήσει στη σκάλα, με τη μέση αέρινη κι ένα μαγευτικό λίκνισμα των γοφών, ένιωσα το φόβο να τρυπώνει βαθιά στο

μεδούλι μου. Πρέπει να χλόμιασα ή κάτι να έδειξα γιατί ο Ενρίκε, που μου μιλούσε με την πλάτη του στραμμένη στην προκυμαία, γύρισε άξαφνα να κοιτάξει. Αναγνώρισε την κοπελιά, χάρηκε, σήκωσε το χέρι του και φώναξε: «Γκάμπι!» Να ήταν η κοπέλα του, η γυναίκα του, η αρραβωνιαστικιά του; Εκείνη γύρισε το κεφάλι προς το μέρος μας και χαιρέτησε χαμογελαστή, σηκώνοντας το χέρι. Ένωσα μια ανέλπιστα ανακούφιση. «Είναι η... δικιά σου;» Δεν μπόρεσα να κρατηθώ και ρώτησα. «Μακάρι να ήταν». Ο Ενρίκε χαμογέλασε, κοιτάζοντας την να πλησιάζει με ανυπόκριτο θαυμασμό. Ένα λεπτό αργότερα, ο Ενρίκε μας σύστηνε. «Είναι η πιο όμορφη συμφοιτήτριά μας» είπε. «Όλη η Φιλολογική σχολή είναι ερωτευμένη μαζί της.» «Η ανθρωπότητα ολόκληρη και όλες οι σχολές θα μπορούσαν να την ερωτευτούν.» Τώρα μιλούσε ο φόβος μου. «Τι όμορφο κομπλιμέντο!» Η Γκάμπι γέλασε μ' ένα αυθόρμητο, γάργαρο γέλιο. Στο βλέμμα της ζωγραφίστηκε η περιέργεια. «Δεν είναι στ' αλήθεια όμορφη;» σχολίασε ο Ενρίκε τρώγοντας την με τα μάτια του. «Είναι πιο όμορφη κι από...» Έχοντας ξεθαρρέψει από το πρώτο κομπλιμέντο, που το δίχως άλλο μου βγήκε καλό κι έκανε εντύπωση, βιάστηκα να ρίξω το δεύτερο. Αφού όμως μπλέχτηκα σε μια συγκριτική πρόταση κατάλαβα πως πήγαινα να κάνω γκάφα. Δεν ήθελα να επαναλάβω κοινοτοπίες ή τετριμμένες εκφράσεις. Απέρριψα τις θεές, Αφροδίτη, Αφροδίτη της Μήλου, εφτά θαύματα και διάφορα μνημεία τέχνης που μου έρχονταν στο μυαλό και τελείωσα τη φράση με μια μνημειώδη ανοησία: «Είναι πιο όμορφη κι από το Παρίσι.» Ωστόσο, η κοτσάνα μου την έκανε να τρανταχτεί από τα γέλια. Πάλι είχα πετύχει διάννα. Γελούσε. Γελούσε και με κοίταζε με αυξανόμενη συμπάθεια. «Ευχαριστώ, είσαι πολύ πρωτότυπος.» Ύστερα από τις ανώμαλες σωματικές μου αντιδράσεις (ανατριχίλα, παγωμένα αφτιά, ηλεκτρισμένο μεδούλι), κι ενώ την έβλεπα ικανοποιημένη με τις κολακείες μου, έδειξα μια τόλμη που δεν την διέθετα στ' αλήθεια: «Μη μ' ευχαριστείς. Αν θέλεις, μπορείς να μου κάνεις ένα καλό.» «Τι πράγμα;» «Θέλω να σου ζητήσω μια χάρη.» «Χμμμ» έκανε, αμέσως σ' επιφυλακή. «Φαίνεται πως ο φίλος σου άφησε το καμάκι και έπιασε το δυναμίτη», είπε στον Ενρίκε. «Δεν πρόκειται να σου ζητήσω τίποτε το άπρεπο» επέμεινα. «Ούτε παρακινδυνευμένο, δύσκολο ή επίπονο;» «Θέλω να μ' αφήσεις να αγγίξω τα μαλλιά σου. Ένα δευτερόλεπτο μόνο. Εδώ να, αυτό εδώ το τσουλούφι που πέφτει στον ώμο σου, μόνο την ακρούλα, please...» «Έλα, εντάξει. Άγγιξε τα». Με πλησίασε, επικίνδυνη και αρωματισμένη. Χαμογελούσε. Με λοξοκοίταξε, πολύ σίγουρη για τον εαυτό της. Έπιασα μια μπούκλα και την έτριψα στα δάχτυλα μου. Έλαμπαν τόσο τα μαλλιά της και φαντάστηκα πως θα τους είχε βάλει κάποια κρέμα, πιθανόν αρωματική. Σκέφτηκα λοιπόν να τα τρίψω με τα δάχτυλα μου και κάνοντας πως τα σκουπίζω, να κλέψω το άρωμα της στο μαντίλι μου για να το φυλάξω κάτω από το μαξιλάρι μου. Από μικρό παιδί με τυραννούν μερικές οσφρητικές διαστροφές. Δυστυχώς όμως δεν χρησιμοποιούσε καμία κρέμα. Τα μαλλιά της ήταν στεγνά. Έφερα τα δάχτυλα μου στη μύτη, έπειτα στα χείλη και με μια έκφραση έκπληξης είπα: «Μα τι κάνεις και λάμπει τόσο το μαλλί σου, χωρίς να του βάζεις τίποτα;» Έστρεψε αλλού το βλέμμα της με μια χωριάτικη κατεργαριά και αποκρίθηκε: «Είναι που όταν με κολακεύει κάτι, αστράφτω από τη χαρά μου». Νόμιζα πως μου άφησε πια ελεύθερο το πεδίο, έχασα τον έλεγχο και βιάστηκα. «Και τι σε κάνει να νιώθεις τόσο κολακευμένη;» «Ήθελα να την κάνω να παραδεχτεί πως ευχαριστήθηκε με τα κομπλιμέντα μου και να βγω κερδισμένος απ' αυτό το παιχνίδι, έχοντας για μάρτυρα τον Ενρίκε. Πού να φανταστώ πως η απάντηση της θα ήταν σκέτη ψυχρολουσία. Ένας κουβάς παγωμένο νερό, από τους πολλούς που έμελλε να μου ρίξει η Γκάμπι. «Ο άντρας μου» είπε σηκώνοντας τους ώμους κοκέτικα. «Σήμερα το απόγευμα ήταν περιποιητικός και τρυφερός όσο ποτέ.» Κι όπως ο ταυρομάχος απομακρύνεται υπερόπτης, κοιτάζοντας με στιλ πάνω από τον ώμο τον γονατισμένο ταύρο που αφήνει πίσω του, έτσι και η Γκάμπι έφυγε μ' ένα «γεια χαρά, παιδιά» όλο ειρωνεία και με μια δολοφονική λάμψη στα μάτια της. Ο Ενρίκε ξέσπασε σε

τρανταχτά γέλια, είχε όμως τη διακριτικότητα να μη σχολιάσει την παταγώδη αποτυχία μου. Καμώθηκα πως δεν μ' ένοιαζε κι άρχισα να τον ψαρεύω σχετικά με την Γκάμπι. Το όνομα της ήταν Γκαμπριέλα Αλμάνσα. Παράξενη γυναίκα, αισθησιακή, άριστη στις σπουδές της. Την πολιορκούσαν στρατιές φοιτητών και καθηγητών στο πανεπιστήμιο. Ήταν πολύ κοκέτα, άνετη, όμως προσοχή, ήταν επικίνδυνη. Ήξερε να σε κουρδίζει και μετά να τα μαζεύει. Ο Ενρίκε την είχε πατήσει ήδη. Η Γκάμπι ήταν γυναίκα που μπορούσε να σ' αφήσει να κάνεις κάθε αποκοτιά χωρίς ντροπές και συστολές. Όμως δεν είχε ακουστεί για 'κείνη καμία «affaire», κανένα στραβοπάτημα. Ζούσε πολύ κλεισμένη, μια ζωή συνετή, μ' ένα σύζυγο αρκετά μεγαλύτερό της. «Σου αρέσει;» με ρώτησε στο τέλος με κάποια κακεντρέχεια και μια δόση ολοφάνερης ζήλιας. «Μ' αρέσει, μα δεν βλέπω να υπάρχει εδώ τίποτα για μένα.» «Πάντως» είπε ο Ενρίκε, «λένε πως στα θαλασσινά ταξίδια οι άνθρωποι αλλάζουν πολύ. Αν σου αρέσει τόσο, βούτηξε στα βαθιά κι ό,τι βγει.» Δεν περίμενα τέτοια απάντηση κι ένιωσα λίγο μπερδεμένος. Προς το παρόν, το παγωμένο νερό είχε φέρει αποτέλεσμα. Χάθηκαν οι απαλές κίτρινες αποχρώσεις που έπαιρνε το δειλινό μόνο στη φαντασμένη μου ψυχή. Το σούρουπο απόκτησε πάλι τα συνηθισμένα λαμπερά χρώματα του νότου. Μου πέρασε η δύσπνοια, η πυρετώδης αγωνία, μου έφυγε η ταραχή και η ανεξέλεγκτη ευφορία που μου έλιωνε το μεδούλι και μου φούσκωνε το στήθος στις σύντομες στιγμές που είχαν επιτυχία τα κομπλιμέντα μου. Λες και εκτός από το παγωμένο νερό, η Γκάμπι μου είχε ρίξει και μια-δυο σφαλιάρες για να με συνεφέρει εντελώς. «Έγινες γελοίος» κατηγορούσα τον εαυτό μου μετά, στο μπάνιο. Αποφάσισα πως στο εξής, μιας και θα ήμασταν μαζί για δύο εβδομάδες, θα της φερόμουν ευγενικά, φιλικά, θα ήμουν ευχάριστος και θα της έδειχνα πως δεν της κρατούσα κακία, ούτε μ' ένοιαζε για το πάθημα μου. Και κομμένες οι τσιριμόνιες. Ωστόσο, φοβόμουν τη νέα μας συνάντηση. Αν τυχόν προσπαθούσε να με ρεζιλέψει μπροστά σε άλλους;